

Cevdet Yılmaz (2018)
“Samsun Öğretmen Okulu”,
Bütünşehir, Sayı: 18, (10-27), Samsun.

Yarım asırlık mazisi, yetiştirdiği binlerce muallim(es)iyile Türkiye'nin en köklü eğitim kurumlarından biri

SAMSUN ÖĞRETMEN OKULU

Prof. Dr. Cevdet YILMAZ

Şehirlerin sahip olduğu kimlik geçmişten gelen birikimle şekillenir ve o şehri geleceğe taşır.

Şehirler köklü geçmişleri kadar barındırdıkları kurumlarla da önem taşırlar. Bu kurumların tarihsel geçmişi ne kadar eskiye giderse şehir o kadar önemli ve değerlidir. Şehirlerin sahip olduğu kimlik geçmişten gelen birikimle şekillenir ve o şehri geleceğe taşır. Bu nedenledir ki günümüz şartlarında dünyadaki emsalleriyle yarışmak isteyen şehirler öncelikle mazilerine sahip çıkmak zorunda olup, (varsa) köklü geçmişi ile bağ kurmasını sağlayan müesseselerini ayakta tutmakla bunu başarabilir. Şehirleri geçmiş ile irtibatlandıran müesseselerin başında eğitim kurumları gelir. Bunlar içinde yerel olanları bir kenara bırakırsak; ulusal, hattâ uluslararası olanlar, yani başka illerden ve ülke-

lerden de öğrenci çekip, eğitimlerini tamamladıktan sonra yurdun/dünyanın dört bir tarafına dağılanlar dikkate alındığında Samsun'daki en eski eğitim kurumu Samsun Öğretmen Okulu'dur.

Bakmayın siz bizim "Öğretmen Okulu" dememize. Her şeyde olduğu gibi, özellikle de Millî Eğitim Bakanlığı'nda her bakan döneminde yapılan (en az 20 yıl sonra etkisi ortaya çıkacak sonuçlarını beklemeden, 2-3 yılda bir sistem değiştiren) ve çeşitli adlarla sunulan büyük reform (!) paketlerinin de etkisiyle, eğitim kurumlarımızın isimleri de maalesef sürekli değişim göstermiştir. 16 Mart 1848'de İkinci Mahmut Dönemi'nde

Kız Eğitim Enstitüsü ve Kız İlköğretmen Okulu'nun Saadet Caddesi'nde geçici olarak kullandığı ve eğitim verdiği ilk binası.

kurulan ilk öğretmen okulu olan Dar'ül Muallimin'den bu yana geçen zaman dilimi incelendiğinde bu durum açıkça görülür. Bizim kuruluş amacından hareketle özet olarak "Samsun Öğretmen Okulu" olarak adlandırdığımız kadim kuruluşumuz da "Kız İlköğretmen Okulu", "Kız Eğitim Enstitüsü", "Eğitim Enstitüsü", "Samsun Yüksek Öğretmen Okulu", "Eğitim Yüksekokulu", "19 Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi" adlarıyla hizmet vermiş, yapılan iş hep öğretmen yetiştirmek olsa da geçen zaman içinde okulun adı ve yeri birçok kez değişmiştir.

1. Samsun Öğretmen Okulu'nun kısa tarihçesi

1.1.Saadet Caddesi'ndeki Yıllar

Bugünkü adıyla 19 Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi olan Samsun Öğretmen Okulu, Samsun Kız İlköğretmen Okulu ve Kız Eğitim Enstitüsü adıyla ilk olarak Samsun il merkezinde Saadet Caddesi'nde (şimdi İmam Hatip Lisesi olarak

kullanılan) geçici binasında 22 Ekim 1961 pazar günü törenle açılmış ve 141 öğrencisi ile öğretime başlamıştır. 1961-1962 eğitim-öğretim yılında Kız İlköğretmen Okulu'nun birinci sınıfında 62 öğrenci, Kız Eğitim Enstitüsü'nde ise Fen ve Edebiyat olmak üzere iki bölümde 79 öğrenci bulunuyordu. Samsun Eğitim Enstitüsü ilk mezunlarını 1962-1963 eğitim-öğretim yılında verdi. Her iki okul bu binada 4 yıl kaldıktan sonra, 1965-1966 eğitim-öğretim yılında, Ankara yolu kavşağında (eski adıyla Eğitim Fakültesi), bugünkü Güzel Sanatlar Kampüsü adıyla anılan yerde inşa edilen yeni binalarına taşındı.

1.2.Atakum Kampüsü

Deniz kıyısında, o günün şartlarında 1.700.000 liraya Et ve Balık Kurumu'ndan devren satın alınan arazi üzerinde Kürtün ırmağının denize kavuştuğu alanda inşa edilen yeni kampüs alanı kuruluş yeri itibarıyla çok özel ve güzel bir mekândı. Yaklaşık 83 dönüm arazi üzerine inşa edilen yeni yerleşkede 24 dersane, 700 kişilik bir yatakhane, revir ve loj-

Bakmayın siz bizim Öğretmen Okulu dememize. Her şeyde olduğu gibi eğitim kurumlarımızın isimleri de maalesef sürekli değişim gösterdiği için, bizim "Samsun Öğretmen Okulu" olarak adlandırdığımız kadim kuruluşumuz da yarım asırlık mazisinde; "Kız İlköğretmen Okulu", "Kız Eğitim Enstitüsü", "Eğitim Enstitüsü", "Samsun Yüksek Öğretmen Okulu", "Eğitim Yüksekokulu", "19 Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi" adlarıyla, yapılan iş hep öğretmen yetiştirmek olsa da, geçen zaman içinde farklı isimler almıştır.

Ankara yol ayrımında Kürtün ırmağı ağız kısmında Eğitim Enstitüsü İnşaatı (1961).

man binaları bulunuyordu¹.

Kız İlköğretmen Okulu ile Samsun Eğitim Enstitüsü yeni yerinde aynı binada uzun yıllar birlikte eğitim verdi. Öğretim Bloku olarak adlandırılan bina üç katlıydı. Bodrum katta mutfak ve müştemilatı, Resim Bölümü atölyeleri, kalorifer dairesi ve çamaşırhane bulunuyordu. Zemin katta kütüphane, idare odaları, Eğitim Enstitüsü öğrenci lokali, laboratuvarlar; aynı katın batı tarafında da yemekhane, spor salonu ve İlköğretmen Okulu öğrenci lokali bulunuyordu. Birinci ve ikinci katlarda sınıflar vardı. Birinci katta İlköğretmen Okulu sınıfları, müzik dershanesi ve modern laboratuvarlar, ikinci katta ise Eğitim Enstitüsü sınıfları, öğretmenler odası ve bölüm şefi odaları vardı.

Yatakhane binası ise 4 katlı olup her katta 12, toplamda 48 odası vardı. Odaların her biri 16 öğrenci barındı-

rıyordu. Revir binası iki katlı olup 1 doktor, 7 hasta odası, 1 ilaç, 1 de hastabakıcı odası vardı. Üç adet lojman bloğunda 26 aile 12 de bekâr öğretmen barınıyordu. Okulun su ihtiyacı ise okul bahçesindeki iki sondaj kuyusundan çekilen suyun su kulesi yardımı ile tevziinden sağlanıyordu.

1972-1973 yılı itibarıyla okulda 65 öğretmen vardı. Bunların 38'i Eğitim Enstitüsü, 27'si İlköğretmen Okulu personeliydi. Aynı yıl Eğitim Enstitüsünde 514, İlköğretmen Okulu'nda 492 öğrenci vardı. Müstahdem ve memur sayısı ise 38'di. Türkçe, Sosyal Bilgiler, Matematik, Fen ve Tabiat Bilgileri ve Resim olmak üzere 5 bölümde eğitim veriliyordu. Aynı yıl toplam mezun sayısı 1037'si Eğitim Enstitüsü'nden, 1076'sı Kız İlköğretmen Okulu'ndan, 176'sı da dışarıdan olmak üzere 2289 mezun sayısına ulaşılmıştı.

1971-1972 öğretim yılından itibaren İlköğretmen Okulu'na gündüzlü olarak erkek öğrenciler de alınmaya başlanmış, okulda karma sisteme geçilmişti.

Kız İlköğretmen Okulu'nu bitirenler ilköğretmen, daha sonra sınavları kazanarak Eğitim Enstitüsü'ne devam edenler ise ortaokul-lise öğretmeni olarak mezun oluyordu. Her iki okul Samsun'da aynı binada, fakat ayrı programlar uygulayarak beraber eğitim görüyordu. İlk kuruluş yıllarından itibaren uzun süre Kız İlköğretmen Okulu olarak hizmet verilirken 1970'li yılların ortalarında erkek öğrenciler de alınmış, okul karma eğitime geçmişti. Süreç biraz karışık olmakla birlikte özet olarak İlköğretmen Okulu 1982'de önce iki yıllık Eğitim Yüksek Okulu, ardından da 1989-1990 öğretim yılından itibaren dört yıla çıkarılarak Eğitim Fakültesi'nin **Sınıf Öğretmenliği Bölümü oldu. Üç yıllık olarak faaliyetine geçirilen** ve ortaokul ve liselere branş **öğretmeni yetiştirme amacıyla tesis edilmiş olan** Eğitim Enstitüsü ise 1978-79 öğretim yılına kadar varlığını sürdürmüş, bu tarihten itibaren Samsun Eğitim Enstitüsü'nün adı "Samsun Yüksek Öğretmen Okulu" olmuş, programla-

¹ Sonraki yıllarda bunlara bir spor salonu, bir konferans salonu ile bir de Resim-İş Eğitimi binası eklendi. Nitekim bugün aynı yerde bulunan Güzel Sanatlar Kampüsü'nün fiziki altyapısını bu binalar oluşturmaktadır

İnşaat bitmiş, öğrenciler yeni okul binasına taşınmışlar. İdareciler sondajla su problemini çözerken, kız öğrenciler de kazma - kürek sair inşaat işlerini yapıyorlar (tahmini 1965 yılı).

rı lise öğretmeni de yetiştirebilecek şekilde dört yıl olarak belirlenmişti.

Nihayet 1982 yılı Temmuz ayında (2547 sayılı yasa ile) Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi adıyla son ismine kavuşmuş oldu. Aynı kampüs içinde 1990'ların başlarına kadar 2 yıllık Eğitim Yüksek Okulu ile 4 yıllık Eğitim Fakültesi beraber eğitime devam etti. Yüksekokul ilköğretim öğretmeni yetiştirirken, Fakülte lise-lere öğretmen yetiştiriyordu. Sonraki yıllarda iki yıllık yüksekokul kapatılarak Eğitim Fakültesi bünyesine dâhil edilen İlköğretim Bölümü ile Eğitim Fakültesi hem ilköğretime hem de ortaöğretime öğretmen yetiştirmeye devam etti. Zamanla sayıları değişmekle birlikte başlangıçta 5 bölüm ve 10'dan fazla anabilim dalından oluşan fakültenin, öğretmenlik formasyon derslerini ise Eğitim Bilimleri Bölümü veriyordu.

1.3.Kurupelit Yerleşkesi

2001 yılına gelindiğinde Eğitim Fakültesi'nin bazı bölümleri Kurupelit Yerleşkesine inşa edilen yeni binası-

na taşındı. Böylece Fakülte bir kısmı Atakum'da eski yerinde, bir kısmı da Kurupelit'teki yeni yerinde olmak üzere iki binada eğitime devam etti. İdare binası eski yerinde kalmıştı. 2009 Yılında ise Resim ve Müzik anabilim dallarından oluşan Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü eski yerinde bırakılarak diğer bölümler Kurupelit Yerleşkesinde inşa edilen ikinci binaya taşınarak bugünkü yerleşim düzenine kavuşmuş oldu. Bu arada ikinci eğitimle birlikte öğrenci sayısı 10.000'leri bulmuş, Türkiye'deki en kalabalık fakültelerden biri olmuştu.

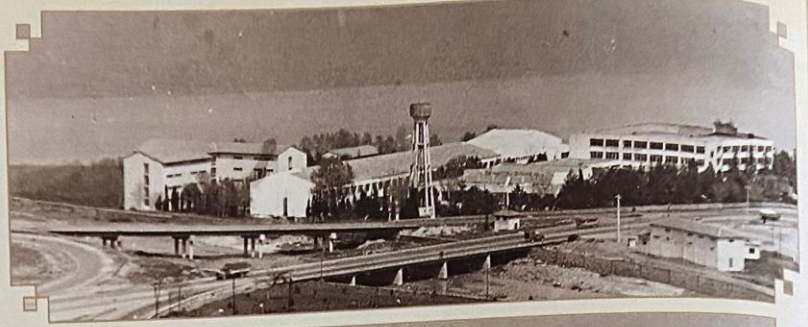
Günümüzde Eğitim Fakültesi; Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Bölümü, Eğitim Bilimleri Bölümü, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, Matematik ve Fen Bilimleri Eğitimi Bölümü, Özel Eğitim Bölümü, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü, Temel Eğitim Bölümü ve Yabancı Diller Eğitimi Bölümü olarak 8 bölüm ve bunlara bağlı 25 anabilim dalı halinde eğitim-öğretim yapmakta, Fen Edebiyat ve diğer 4 yıllık

fakülte mezunlarına da formasyon eğitimi vererek öğretmen yetiştirmeye devam etmektedir. Bunlardan Temel Eğitim Bölümü ilk 4 yıl (ilkokul) için, diğerleri ise ikinci ve üçüncü 4 yıllık (ortaokul ve lise) için öğretmen yetiştirmektedir.

2.Neler kaybettik?

2.1.Binasını kaybettik

Eğitim Fakültesi'nin öğrenci sayısındaki artışa bağlı olarak yeni fizikî mekânlara ihtiyaç duyması normaldi. Fakat Atakum'daki binaların boşaltılarak yukarıya taşınması gerekli miydi, o tartışılabilir. Çünkü Eğitim Fakültesi için yetersiz olduğu düşünülen eski binalar önce Meslek Yüksek Okulu, ardından Mimarlık Fakültesi, bunun yanında Güzel Sanatlar Fakültesi gibi birden fazla eğitim kurumuna ev sahipliği yapmaya bugün de devam ediyor. Velev ki bunlar Eğitim Fakültesi olarak devam etseydi mekân yine yetmezdi denebilir. Fakat o zaman da önündeki dolgu alanına spor tesisleri yapılanaya kadar eğitim için ek binalar yapılabilirdi.

Bina tamamlanmış eğitime başlamış, su deposu yapılmış, çevresinde yapılan ağaçlandırma kendini göstermeye başlamış.

Peki şimdi ne oldu? Atakum'daki Eğitim Fakültesi kampüsü tek başına yarım asırlık Öğretmen Okulu geleceğini sürdürebilecek potansiyeli ve fiziki imkânları varken paramparça edilerek tarihsel kimliği çarçur edildi. Tabiri caizse Türkiye'nin en köklü eğitim kurumlarından birinin fizikî mekânları adeta yağma edildi. Bakmayın bugün eskilerin halâ buraya Öğretmen Okulu dediklerine, önce otobüs/tramvay durağından isim silindi, ardından kampüse Güzel Sanatlar adı verildi. Sonrasında da, yeni inşa edilen açık ve kapalı spor kompleksi nedeniyle, musiki nağmeleri top seslerine, sanatseverlerin alkışları da maç gürültülerine kurban edildi.

2.1. Adını kaybettik

Hafızalara kazınmış olan Öğretmen Okulu ve Eğitim Enstitüsü gibi isimler yok edildi. Bu yapılırken geçmişle bağ koparıldı, devamlılık sona erdirildi. Geçmişi olmayan sığ bir zemin yaratıldı. Onlarca yıl burada eğitim alan kişiler Türkiye'nin her tarafına dağıldı ve Samsun Öğretmen Okulu mezunuyum diye kendilerini tanıttılar. Bu bir markaydı ve marka değeri kolay kazanılmıyor. Biz sürekli isim değiştirerek Samsun'un Türkiye çapında tanınan önemli bir markasını yok ettik.

2.2. İtibarını kaybettik

Eğitim Enstitüleri kuruluş amacı gereği sadece öğretmen değil; aynı zamanda ilköğretim müfettişi ve ilköğretmen okullarına bağlı uygulama okullarına başöğretmen yetiştiren, ilk ve ortaokullar ile ilgili problemler üzerinde incelemeler yapan ve öğretmenlerin meslekî gelişmelerine yardım eden bir yükseköğretim kurumu olarak da önemli hizmetler gördü. Samsun Eğitim Enstitüsü de bu çerçevede sadece öğretmen değil idareci, müfettiş, eğitim uzmanı, şair ve yazar, araştırmacı, sonraki yıllarda üniversitelerde görev yapacak olan çok sayıda akademisyenin yetişmesine katkıda bulundu. Halk arasında bugün bile Fakülte mezunu demek sıradan bir söylem iken "Öğretmen Okulu" mezunu demek yine halkın ilme ve onu öğretenlere saygısından dolayı çok daha başka bir anlam ve mana ifade etmektedir. İlim, alim, muallim kelimelerinin yanında eğitim kelimesi çok sığ bir söz olarak kalmakta, halk bu ayrımı çok güzel yapmaktadır. Keşke eğitim fakültelerinin adı öğretmen okulu olarak devam etseydi. Eminim daha itibarlı olurlar, halktan daha büyük destek görürlerdi.

2.3. Sahili ve bahçesini kaybettik

Eğitim Enstitüsü sahili Samsun şehir merkezine en yakın plajdı. Şehrin denizle bağı kesen Liman nedeniyle halk hemen önünde uzanan denize giremiyor, onun nimetlerinden faydalanamıyordu. Ulaşımın henüz yeterince gelişmediği, Atakum sahillerinin varlıklı kesimin yazlıklarıyla işgal edildiği yıllarda yürüme mesafesinde bulunan tek plaj burasıydı. 1970'li yıllarda Eğitim Enstitüsü'nün müdürlüğünü yapan Prof. Dr. Mustafa Özbacı o yılları şöyle anlatıyor; "Okulda 400 öğrenciye karşılık 36 müstahdem vardı. Bunların 6 tanesi sadece bahçeye bakıyordu. Okulun avlusu adeta bir gül bahçesi idi. Sahil böyle bakımlı olunca Samsunlular da burada denize girmek istiyordu. Onlara kart çıkarttık. Öğrenim devam ettiği için herkesi de almıyorduk. Hatırı saygılı, ailece gelen düzgün insanların, öğrencilerimize söz getirmeyecek kimselerin burada denize girmesine izin veriyorduk. Çünkü sahilimiz pırıldırıktı. Teneffüslerde öğrencilerimiz sahilde kumların üzerinde yürür, şakalaşır, denizde taş sektirirlerdi. İnşaatın bitmesi ile bahçeye dikilen çeşitli ağaçlar burayı ayrıca daha da güzelleştirmişti. Lojmanların o tarafta dikilen fıstık çamları ile okulun ön

Eğitim kampüsünün 1975 yılına ait ilk renkli fotoğrafları. Okulun derslikleri (üste), lojmanları (altta solda) ve yatakhaneleri (altta sağda).

kısına dikilen sedir ağaçları bugün de varlığını muhafaza etmektedir. Kampüs alanındaki bu yeşillik muhtemeldir ki başka amaçlar için de bu arazi üzerine hesaplar yapılmasına neden olmaktadır. Onu da zaman gösterecektir.

2.4. Geçmiş ve anıları kaybettik

Eski mezunlar geçmiş yâd etmek için bir araya geldiklerinde "Eğitim Enstitüsü" mezunları buluştu diye basında haberler yapıyor. Ne şimdiki Eğitim Fakültesi mezunlarının bu geçmişle iftihar edecek halleri var, ne de eski Eğitim Enstitüsü mezunlarının ben OMÜ Eğitim Fakültesi'ni

bitirdim diye bir söylemleri var. Aradaki bağ koptu ve kolay kolay tamir edilmeyecek bir boşluk ortaya çıktı. Halbuki son yıllarda Üniversite yönetimlerimizin ısrarla eski mezun öğrencilerden faydalanmak için "Mezunlar Kulübü, Derneği, vd." isimleri altında geçmişle bağ kurmak için ne kadar uğraştıklarını görünce eldeki bu imkanların nasıl heba edildiğine üzülmek mümkün değil.

2.5. Samsun markasını kaybettik

Öğretmen okulları her yerde kurulmadı. Bunlar sayılı sayıda belli merkezlerde faaliyete geçti. Bu merkezlerden biri de Samsun'du. Misal,

1977-1978 öğretim yılı başında Samsun Yüksek Öğretmen Okulu; Ankara Gazi, İzmir Buca, Balıkesir Necati Bey, Diyarbakır, Konya Selçuk, Trabzon Fatih, Edirne ve Erzurum Kâzım Karabekir olmak üzere ülke genelinde belli başlı eğitim kurumlarından biri durumundaydı. Bu nedendir ki "Samsun Eğitim Enstitüsü", ya da "Samsun Öğretmen Okulu" bir markaydı. Günümüzde marka değerlerinin ne kadar zor yaratıldığı düşünülürse biz bu markayı koruyamadık ve kaybettik. Düşünün geçen yıllar içinde binlerce mezun veriyorsunuz ve kadın erkek bu öğretmenler 30-40 yıllık çalışma hayatları boyunca gir-

Öğretmen okulu ilk kurulduğunda pırl pırl bir sahile sahipti. Kumlu plajdan meydana gelen bu sahil öğrencilerin boş vakitlerinde volta attıkları unutulmaz bir mekandı.

Kız ilköğretmen Okulu'ndan mezun olanlar sınavla Eğitim Enstitüsü'ne alınıyor, buradan daha yüksek derece ile mezun oluyorlardı. Eğitim Enstitüsü diplomasında Millî Eğitim Bakanı'nın imzası olması diplomanın değeri kadar okulda yetişen öğretmenin niteliğini de göstermesi açısından çok önemli.

dikleri sınıflarda toplamda yüzbinleri bulan öğrencilerine Samsun'dan bahsediyorlar, geçmişe ait anılarını buradan örneklerle anlatıyorlar. Ne büyük reklam ve ne büyük propaganda. Samsun adını bundan daha fazla ne

yüceltebilir? İşte biz bu marka ismi kaybettik.

Sonuç

Bugün dünyanın köklü eğitim kurumları mezunları ile bağ kurmakta, onların bağış ve destekleri ile güçlenerek

ayakta kalmakta, ihtiyacı olan başarılı öğrencilere mezunlardan burs sağlanarak kalite yüksek tutulmakta, hasılı mezunların diplomalarındaki okul adlarının hafızasına kazınarak geçmişle gelecek arasında bağ kurulmaktadır. Ticarî müesseseler nasıl ki ne kadar eski oldukları ile gurur duyup, isimlerinin altına ilk kuruluş tarihlerini en şatafatlı şekilde yazıyorsa ve buradan marka değerlerini arttırma yoluna gidiyorsa eğitim kurumları da bundan farksızdır. Bologna, Oxford, Cambridge, Sorbonne, Siena, Grenoble, Heidelberg gibi üniversiteler sadece eğitim kaliteleriyle değil, 700 - 800 yıllık geçmişleri ile popülerlerdir.

Lakin bizde öyle midir? Gerek yerel, gerekse ülke genelinde ilkokuldan başlayarak orta eğitim, liseler ve

Türkiye'nin her tarafından gelen kız öğrenciler okul bahçesinde.

yüksek öğrenimin neredeyse tamamında eğitim kurumlarımızın isimleri sürekli değiştirilmekte, tabela değiştirmekle eğitimin kalitesi artmadığına göre, bunu niçin yaptığımız ya da bunu yaparak neye hizmet ettiğimiz de tam olarak anlayamamaktadır. Misal 19 Mayıs Üniversitesi Amasya Eğitim Fakültesi'ne girenler buradan Amasya Üniversitesi Mezunu olarak mezun olmuşlar, yine misal; Selçuk Üniversitesi öğrencisi olarak akşam yatağa girenler ertesi sabah Necmettin Erbakan Üniversitesi öğrencisi olarak uyanmışlardır. Sadece isim değiştirsek yine iyi, bir de yerlerini değiştiriyoruz. Bazen ranta kurban ediyoruz, bazen göçebelerin çadırları misali bir yerden alıp

başka yere konduveriyoruz.

Eğitim Fakültesi'ni eski yerinden aldık kampüs içine taşıdık. Fakat Resim ve Müzik Bölümleri eski yerinde kaldı. Boşalttığımız binalar ise Mimarlık ve Güzel Sanatlar Fakültesi ile Meslek Yüksek Okulu oldu. Madem bu iki fakülte Eğitim'in eski binalarında oluyordu, o zaman Güzel Sanatlar ve Mimarlığı kampüse taşısaydınız da Eğitim bütün bölümleri ile yerinde kalsaydı. Ne oldu? Siz ne kadar buradaki kampüsün adını Güzel Sanatlar deseniz de halkımız halâ Öğretmen Okulu, Eğitim Enstitüsü, Eğitim Fakültesi demeye devam ediyor. Ta ki Öğretmen Okulu'nu hatırlayanlar bu dünyadan göçene kadar bu böyle olacak. O zaman tekrar soralım; biz

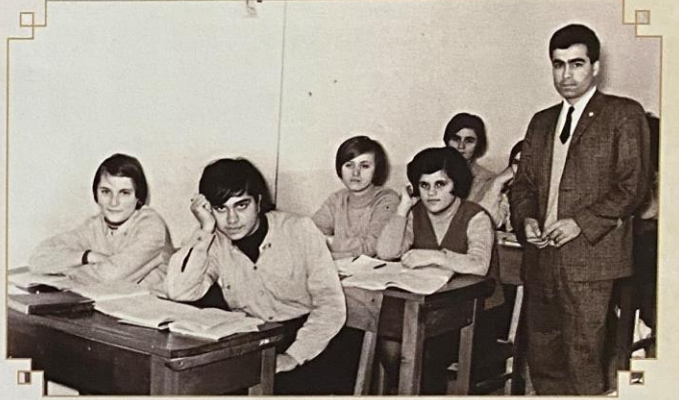
şimdi ne yapmış olduk? Öğretmen Okulu'nun adını ve yerini değiştirerek ne kazandık? Eğitim kalitesi mi arttı? Tercihlerde ön sıralara mı çıktık? Samsun daha bilinir hale mi geldi? Sahi, biz ne yaptık? Öğretmen Okulu geleneğini yok ettik, binlerce insanın hatırasını hiçe saydık, marka olmuş bir ismi hafızalardan silmek de mekandan sildik. Sonuç; geçmişte en iyi öğretmen yetiştiren ilk 10 kurum içindeyken şimdi 96 Eğitim Fakültesi'nden biri olarak sıradanlaştık. Geçmiş silmek bu kadar kolay, maziye sahip çıkmak bu kadar zor muydu? Sahi biz ne yaptık?

Muhtelif yıllara ait sınıf pozları (tahminen 1970-75 yılları arası).

En önemli buluşma ve sohbet yerlerinden biri; kantin.

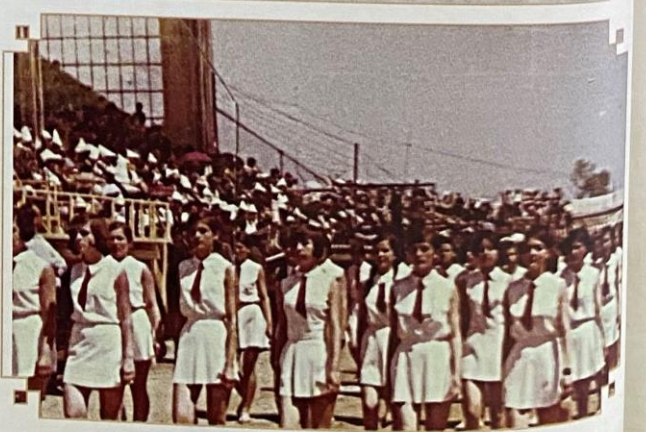
Derslikler ve pansiyon aynı kampüs içinde olunca sınıftaki arkadaşlıklar yatakhane de devam ediyor. Kendi ifadeleri ile "pijama partileri" onları daha da birbirine bağlıyor.

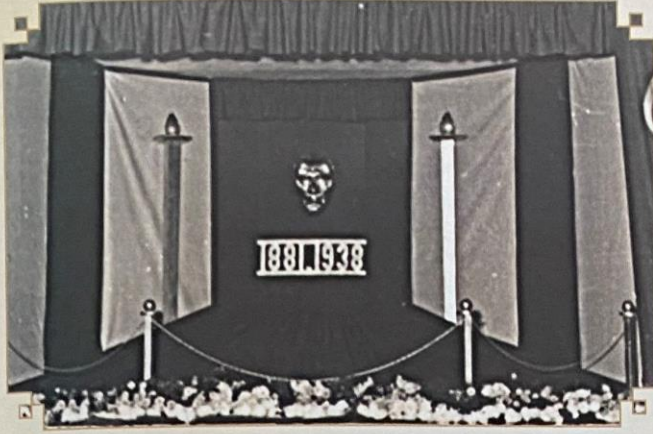
Ders, sohbet, can sıkıntısı ve ne yapsak, nereye gitsek pozları.

Unutulmaz öğrenci gezileri. Ankara'da Anıtkabir'i ziyaret ve Akdeniz gezisinde Mersin'de Kız Kalesi önleri.

Okul içi etkinlikler; folklor, tiyatro, koro ve 19 Mayıs'ta eski stadda geçit töreni.

Anma törenleri;

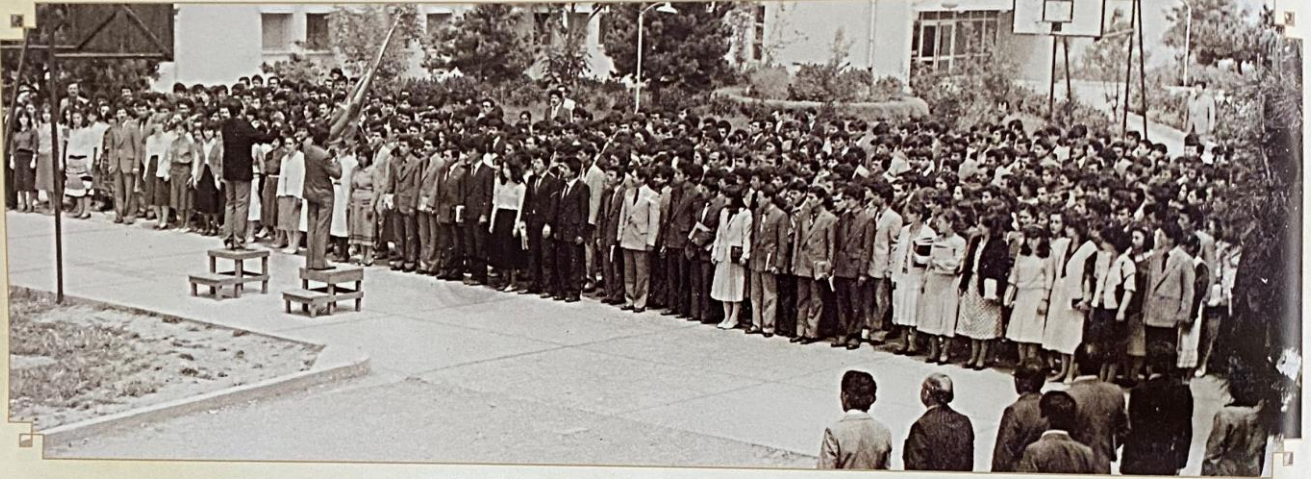
Atatürk'ün 10 Kasımlarda anılması olması gereken, peki ABD Başkanı John F. Kennedy'nin bu şekilde anılmasına ne demeli? Tek başına bu fotoğraf bile içimizdeki Amerikan muhibleri ve mandacıların nasıl türediğini açıklamaya yeter de artar bile.

İşte öğretmene verilen değer. Samsun'a gelen devlet büyükleri Öğretmen Okulu'nu ziyaret ediyor. 1963'te (Genelkurmay Başkanı) Orgeneral A. Cemal Tural, 1966'da Cumhurbaşkanı Cevdet Sunay, 1970'li yıllarda Başbakan Süleyman Demirel.

Eğitim Enstitüsü'nün 1975-76 yılı kadrosu.

1980 yılı, öğretmen ve öğrenciler bayrak töreninde.

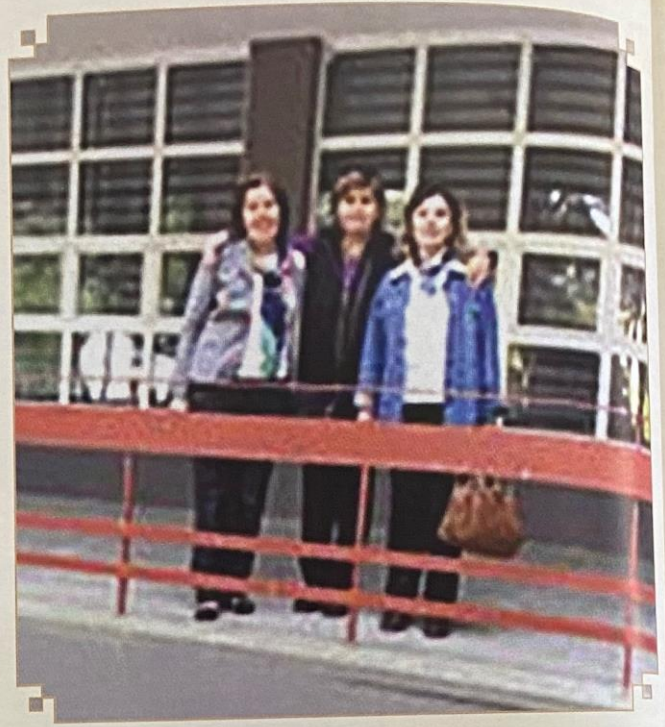
Yüksek Öğretmen Okulu Öğretim Kadrosu
1930-31

1930-1931. 03.71

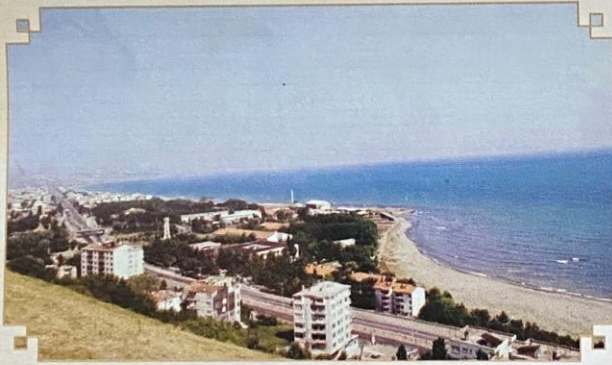
Eğitim Enstitüsü'nün üniversite bünyesinde Eğitim Fakültesi olmadan önceki son kadrosu. Fotoğrafta kimler yok ki. Bu kadronun büyük kısmı fakülte olduktan sonra da öğretmenliğe devam etti; bir kısmı öğretim görevlisi, bir kısmı ise doktoralarını yapıp doçent ve profesör unvanlarıyla. Ölmüşlerimize Allah rahmeti ile muamele etsin. Hayatta olanların ellerinden öpüyor, onlara huzur ve mutluluk dolu uzun ömürler diliyoruz.

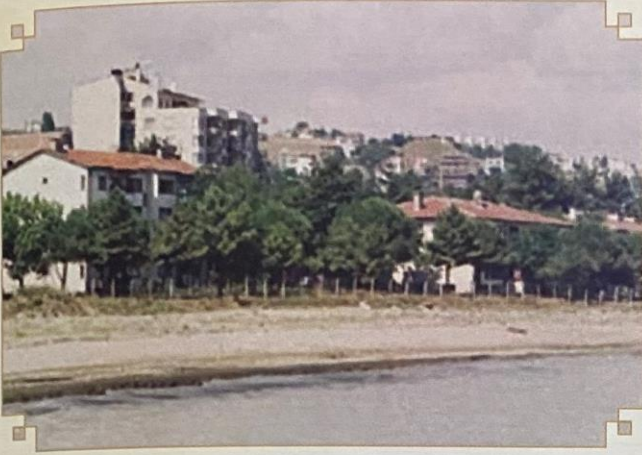
Eğitim Enstitüsü mezunları okullarını hiç unutmadılar. Burada kurdukları dostlukları devam ettirdiler. Birbirlerini arayıp sordular ve internet ortamında haberleşerek "40 yıl önce, 40 yıl sonra" adını verdikleri etkinliklerle hatıralarını canlı tutarak bize bunları paylaşma imkanı verdiler.

Sizin için bir balkon demirinin önemi olmayabilir, fakat geçmişte o balkonda bu pozı verenler, 30-40 yıl sonra aynı soğuk demire dokunarak onun sıcaklığı ile mutlu oluyordular.

1980'lere kadar pırıl pırıl plajı ile Eğitim Enstitüsü Samsunlulara hizmet veriyordu. Şehirden hatırı sayılı kişiler burada denize girmek için okul idaresinden misafir kartı çıkartmak zorundaydı. O dönem müdür olan (Prof. Dr.) Mustafa Özbalcı'nın ifadesi ile 400 öğrenciye karşılık 36 müstahdem vardı ve bunların 6'sı okulun bir gül bahçesini andıran avlusundan sorumluydu.

1990'lara gelindiğinde Eğitim Fakültesi'nin sahili birilerinin gözüne battı ve güzelim kumlu plaj kepçe ile tanıştı. Merhum Muzaffer Önder'in belediye başkanı olduğu dönemdi. Mesai arkadaşım Ali Uzun ile birlikte "burası doğal plaj, burası Samsun için bir hazine değerinde" desek de kimse dinlemedi. Basını çağırdık, haber yaptık kâr etmedi. Okulun bahçesi sandığımız yerin tam ortasına tel-kazıklar çakıldı ve "sizin burada söz hakkınız yok" denilerek kepçelere yol verildi. Derken, hızlı bir dolgu çalışması ile denizle bağ kesildi, Samsun'un en güzel plajı tıpkı Öğretmen Okulu'ndan kalan hatıralar gibi gibi maziye gömüldü.

Dolgu çalışması yetmedi, onun üzerine yeni oluşturulan yeşil alan da göze battı. Resim ve Müzik eğitiminin yapıldığı mekânların hemen dibine spor tesisleri inşa edilerek musikî nağmeleri tezahüratlar arasında top sesleri ile bastırıldı. Bize de bu yakıştı (!).

2001 yılında Eğitim Fakültesi'nin bazı bölümleri Kurupelit'te kampüs içindeki binasına nakledildi. Sonra ikinci bina yapılarak (Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü hariç) geri kalan bölümler de 2009 yılında taşınarak işlem tamamlandı.

Kurupelit Kampüsü'nde artık büyük bir binamız, kantinimiz, yemekhanemiz, otoparklarımız, orman içine açılan geniş ağaçlıklı bir avlumuz, herşeyimiz vardı. Fakat öğrencilerimiz çok farklıydı. "Ben öğretmen olmak istiyorum" diye yüksek ideallerle yola çıkanların yerini 8-10 tercihten birini Eğitim Fakültesi yazanlar almıştı. Tek amacı öğretmen olmak isteyenler gitmiş, "hiçbirşey olamazsam öğretmen olurum" diyenler gelmişti.

İkili öğretim nedeniyle mezuniyet törenini ancak iki turda gerçekleştirebildiğimiz salonlara sığmayan 10.000 civarında öğrencimiz, konferans salonlarımız, laboratuvarlarımız, kütüphanemiz, herşey vardı ama öğretmenlik ideali kaybolmuştu. “Öğretmen Okulu” ruhu yok olmuştu. Elde kalan malzeme ile şimdiki Güzel Sanatlar Kampüsü içine bir müze yaptık. Eğitim Enstitüsü’nden kalan fotoğrafları da çerçeveleyip maziye duvara astık. Öğretmenleri ve öğrencileri ile Eğitim Enstitüsü’nün devamı olan Eğitim Fakültemizin tarihini de 1982’den başlattık. Dekanlarımızın önüne müdürlerimizi koyamadık. 1962’den 1982’ye 20 yılı yok farzedip yarım asırlık geçmişti çeyrek asra indirdik. Ne kazandık? Hiiiç. Dostlar alış verişte görsün misali okulun adını, binanın yerini değiştirdik, birşeyler yaptık ama sakın “ne yaptınız, bütün bunları yapmakla ne kazandınız, ülkemize ve gençliğimize bunun katkısı ne oldu, aksayan yönü onarmak, sistemi geliştirmek varken niye her şeyi değiştirip silbaştan yapıyorsunuz” diye sormayın, cevabı yok. “Keşke Öğretmen Okulu geleneğini sürdürseydiniz, millî bir duruş sergileseydiniz, Samsun adını en iyi öğretmenler burada yetişir diye marka yapmaya gayret etseydiniz” diye akıl vermeye, serzenişte bulunmaya da kalkmayın. Malum biz akademisyeniz (!), öyle her sorunuza cevap veremeyiz.

Fotoğraf kaynakları:

- İpek, N.-Yılmaz, C.-Seylan, A. (2016) *Fotoğraflarla Samsun (1960-1975)*, Samsun. Büyükşehir Belediyesi Kültür Yay., Samsun.
- Millî Eğitim Bakanlığı EBA Arşivi.
- OMÜ Eğitim Fakültesi Fotoğraf Arşivi.
- Prof. Dr. Cevdet Yılmaz Arşivi.
- Prof. Dr. Ali Uzun Arşivi
- Samsun Eğitim Enstitüsü 1976 Sosyal Bilgiler Mezunları Arşivi
- Samsun Eğitim Enstitüsü Mezunları Arşivi (<https://www.facebook.com/groups/56501021125>)
- www.deltafly.net

Sözlü bilgi

- Prof. Dr. Mustafa Özbacı ile 8 Mart 2018’de yapılan mülakat

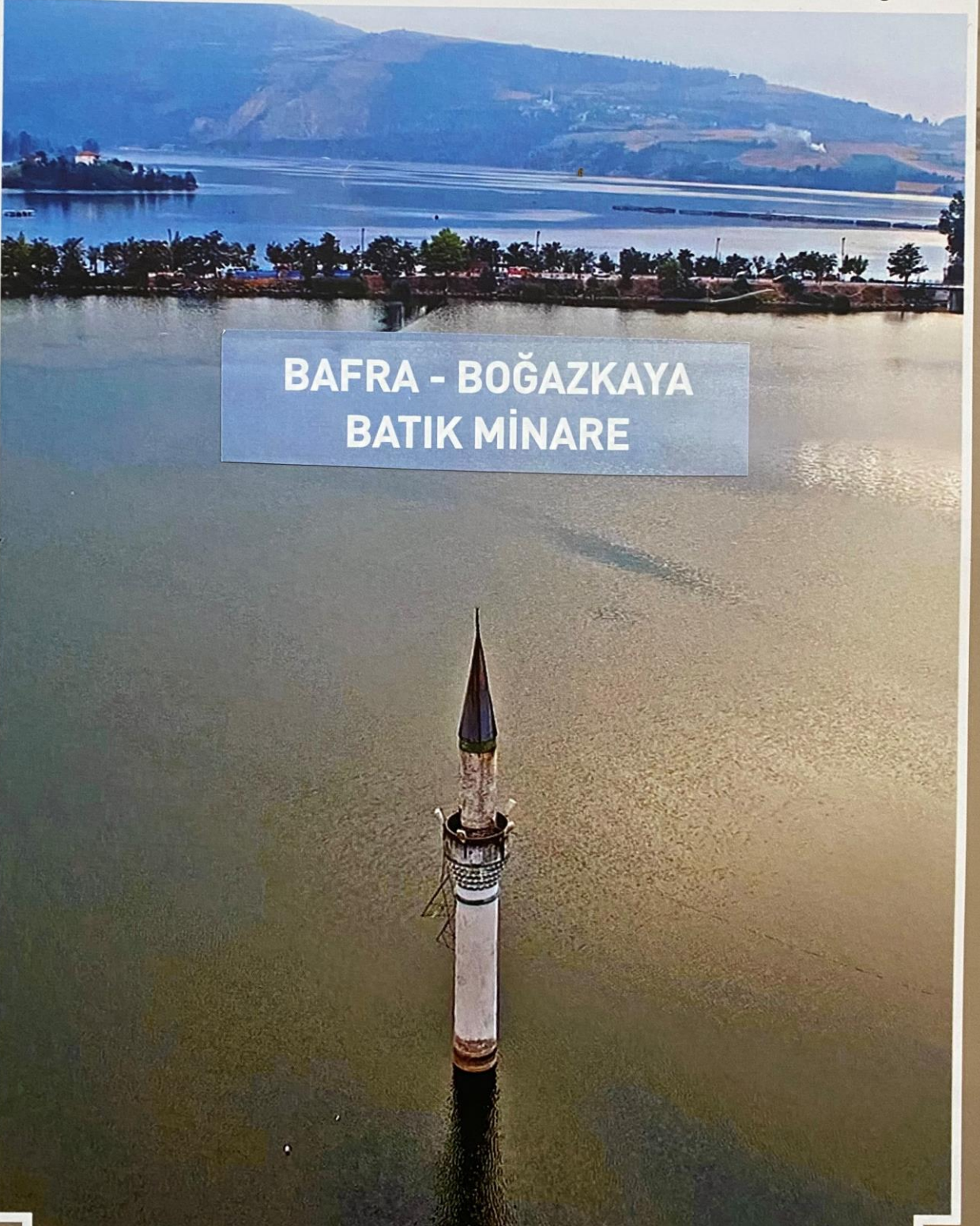
Şehir ve her şey...

BÜTÜNŞEHİR

Yıl: 3 / Sayı: 18

Fiyatı: 20₺

Kültür ve Tarih Dergisi

BAFRA - BOĞAZKAYA BATIK MİNARE

SAMSUN
ÖĞRETMEN OKULU

TÜRKİYE'DE
"AĞAÇ OLMAK"

Samsun'da Amerikalı Bir
Öğretmen:
CARL TOBEY

Yıl: 3/Sayı: 18
Mart 2018

BÜTÜNŞEHİR

İmtiyaz Sahibi ve Sorumlusu
AYVAZ BASIN YAYIN TANITIM
NURİ AYAR

Genel Yayın Yönetmeni
Recep YAZGAN

Yayın Kurulu
Prof. Dr. Cevdet YILMAZ
Prof. Dr. Bünyamin KOCAOĞLU
Doç. Dr. Önder DUMAN
Tevfik DEMİR
Recep YAZGAN
Mustafa KARAOSMANOĞLU
Yrd. Doç. Dr. Cem GENÇOĞLU
Yrd. Doç. Dr. Seyfullah GÜL

İletişim

Gaziler Meydanı Gelişen Han
No: 11 Kat: 3
İlkadım/Samsun
Tel: (0362) 432 12 01
Gsm: 0552 202 80 18
butunsehirsamsun@gmail.com

Baskı

Uğur Ofset
Pazar Mah. Şehit Nuri Urun
Sok. No: 48 İlkadım/Samsun
Tel:(0362) 431 52 55
www.ugurofset.com.tr

Baskı Tarihi
26.03.2018

Bütünşehir Dergisini Ebabel
Kitabevi, Endülüs Kültür Merkezi,
Deniz Kültür Merkezi
Selamet Kitap Kırtasiye'nden
temin edebilirsiniz.

Şehirden Merhaba 18

18 sayımızı da yine sürükleyen isim Prof. Dr. Cevdet Yılmaz hocamız oldu. Dergimizin kuruluşundan bu yana Bütünşehir Dergisi'nden karşılıksız olarak hiçbir zaman emeğini ve manevi gücünü esirgemeyen hocamıza çok teşekkür ediyoruz.

Öğretmen Okullarının kuruluşunun 170.yılıni kutladığımız bu ayda Samsun'un geçmişinde ve eğitim-öğretim tarihinde çok önemli role sahip olan ama şimdilerde artık adı unutulmuş Samsun Öğretmen Okulu'ndan bahsetmemek Bütünşehir gibi şehir kültür temalı bir dergi için kaçınılmazdı. Biz de Cevdet Hocamızın arşiv belge, fotoğraf ve bilgilerinden oluşan bir yazıyla Samsun Öğretmen okullarına bu sayımızda geniş yer verdik.

Samsunlular tarafından hala 'Eğitim' olarak adlandırılan Kalkancı'da bulunan Samsun Öğretmen Okulu zaman içerisinde işlevini tamamlayıp süreç içerisinde aşama aşama Eğitim Fakültesine dönüştüyse de yine zaman içerisinde o alanda Eğitim Fakültesi'ne bağlı Müzik ve Resim Öğretmenliği bölümleriyle hizmet vermektedir. Eğitim Fakültesi ana binası bugün OMÜ Kurupelit Kampüsünde iki blok olarak 6000 öğretmen adayıyla öğrenimini sürdürmektedir.

Bu sayımızda Samsun Öğretmen Okulları yanında Samsun şehri kültürüne ait değerleri okuyucularla buluşturmaya devam ediyoruz. Şehir kimliğinin bir parçası olan bu değerler içerisinde Samsun tarihine ışık tutan arkeolojik kazı sonuçları bu sayımızda yer buldu. Samsun'un sadece il merkezinden ibaret olmadığı onu sosyal ve ekonomik olarak destekleyen 17 ilçesiyle bir bütün olduğu düşüncesiyle bu sayıda da Vezirköprü ve Çarşamba gibi ilçelere ait sosyal ekonomik ve kültürel konuları aktarmaya devam ediyoruz.

Gelecek sayımızın bu vatan uğrunda şimdiye kadar can veren Samsunlu Aziz Şehitlerimize minnet duygusuyla çıkaracağımızı duyurarak 17 sayımızın hayırlı olmasını diliyorum.

Tevfik DEMİR

İÇİNDEKİLER

- SAMSUN ÖĞRETMEN OKULU** <Prof. Dr. Cevdet YILMAZ> 10
- Çarşamba İlçesine Bağlı Bazı Köylere Ait İsimlerin Ortaya Çıkmasında İnsan Ögesi** <Aytek ERSAN> 28
- BAFRA BOĞAZKAYA KÖYÜ BATIK MİNARE** <Akasyamhaber> 34
- Tekkeköy Belediyesi Osmanlı Hamamı Projesi Hayat Buluyor** > 36
- "AMAZON" BİR EFSÂNE NE TARİH NE HAKİKAT** <Derebahçeli / Ali KAYIKÇI> 38
- Vezirokprü'de Kendir Tarımı Ve Urgancılık** <Bünyamin KIVRAK> 46
- SAMSUN KAZ TİRİDİ** <İzzet ACAREL> 54
- Türkiye'de "Ağaç Olmak"** <M. Halistin KUKUL> 58
- 3 BUÇUK YILDA 79 PROJE** > 62
- Amisos'tan Basit Toprak Ve Kiremit Mezar Örneği** <Orhan Alper ŞİRİN / Mustafa KOLAĞASIOĞLU> 64
- SAMSUN'DA AMERİKALI BİR ÖĞRETMEN: CARL TOBEY** <Servet ZEYREK> 70
- Kavak'ta Sosyal Hayat Renkleniyor** > 75
- BİR 'GÖNÜLLÜNÜN' OLİMPİYAT İZLENİMLERİ...** <Fatih GÜL> 76
- Samsun'da Yaşayan Tatarlar Ve Tatarlara Özgü Hamur İşleri** <Özlem Korkut ÇAYIRLIOĞLU -Tahsin ÇAYIRLIOĞLU> 80
- KATİD Başkanı Toktaş: VEZİRKÖPRÜ'YE CAM TERAS YAKIŞIR!** > 88